

Rådslag 2014 om digital utveckling i folkbildningen

Resultat och konsekvenser

Folkbildningsrådet

Sammanfattning

Folkbildningsrådet har sedan 2009 haft främjandeuppdrag från regeringen kring flexibelt lärande och digital delaktighet. Folkbildningsrådets styrelse beslutade i december 2013 att initiera ett rådslag i folkbildningen under 2014 i syfte att stärka den långsiktiga digitala utvecklingen i folkbildningen, vilken i sin tur syftar till att stärka förutsättningarna för att folkbildningsverksamheten i dagens samhälle ska nå de syften staten anger som motiv för stödet till folkbildningen. Beslutet att genomföra rådslag var i enlighet med förslag från den externa utvärdering som genomfördes under 2013 på uppdrag av Folkbildningsrådets styrelse.

Utvärderingsresultaten bekräftade mönstret från tidigare utvärderingar med en ojämn utveckling i studieförbund och folkhögskolor när det gäller pedagogisk användning av IT i verksamheten och att de lokala projekten generellt sett i liten grad påverkat verksamheten långsiktigt.

Rådslag 2014 har syftat till att

- identifiera och undanröja hinder för folkbildningens arbete med digital delaktighet och flexibelt lärande,
- stimulera strategisk planering för digital utveckling i folkbildningsorganisationerna samt
- ge underlag för kommande beslut i Folkbildningsrådet ifråga om översyn av statsbidragsvillkor samt stödformer för digital utveckling i folkbildningen.

Folkbildningsrådet har samordnat rådslaget och samlat in rapporter från rådslagsverksamheten i studieförbunden och folkhögskolorna från 10 resurspersoner i respektive verksamhetsgren. Rapporterna fokuserar på områdena

- arbetet för digital delaktighet
- pedagogisk utveckling med stöd av ny teknik
- statsbidragsvillkor och digital utveckling inklusive behov av stöd

De dominerande resultaten utifrån rapporterna från rådslagen kan sammanfattas enligt följande:

- Generellt uttrycks ambitioner på förstärkta insatser för arbete med digital delaktighet och pedagogisk utveckling med stöd av ny teknik. Detta är i linje med vad den samlade folkbildningen tidigare framfört i Folkbildningens Vägval & Vilja (2013).
- Rapporterna speglar den stora bredden i folkbildningen ifråga om förutsättningarna att integrera digitala verktyg i verksamheten utifrån den egna organisationens resurser, organisation, målgrupper och intern digital kompetensnivå.
- Dominerande synpunkter i rapporterna är följande:
  1. **Digitalt kompetenslyft** för verksamma i studieförbund och folkhögskolor lyfts särskilt fram som en central åtgärd. Det finns behov av olika slag av kompetenshöjande insatser. Digitaliseringskommissionen har föreslagit motsvarande satsning för lärare och skollära inom det offentliga skolväsendet.
  2. Ett **tekniklyft** i folkbildningen baserat på behovsanalys efterfrågas. Det handlar då både om tillgång till adekvat utrustning och till bredband.
  3. Behovet av att folkbildningsorganisationerna tar fram **långsiktiga och hållbara planer** och satsningar för digital verksamhetsutveckling framhålls. **Det egna ansvaret** att prioritera och genomföra insatser betonas. Från flera organisationer uttrycks självkritik för brister ifråga om detta.

4. **Ökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte** framförs som en framgångsfaktor. Bland folkhögskolorna betonas samarbetet mellan skolorna, i studieförbunden framför allt samarbetet inom det egna förbundet.
5. Det är viktigt att ta tillvara **gemensamma mänskliga och materiella resurser** i form av t ex resurspersoner/mentorer och digitala pedagogiska kunskapsbanker och verktyg. Detta betonas starkast bland folkhögskolorna och sätts ofta i relation till **Folkbildningsnätet**. Folkbildningsnätet har från 2002 till 1 juli 2014 varit ett gemensamt medlemsuppdrag till Folkbildningsrådet. Ansvaret för drift och utveckling av Folkbildningsnätet ligger nu hos Folkhögskolornas Serviceorganisation (FSO). Studieförbunden ser inte Folkbildningsnätet som ett alternativ. Studieförbunden betonar i stället insatser för digital utveckling inom det egna förbundet, vissa förordar därutöver samarbete mellan studieförbund.
6. Det finns **förväntningar på förstärkt ekonomiskt stöd via statsbidraget** för att få fram resurser till de satsningar man vill göra. I folkhögskolornas fall betonas både resurser till den enskilda skolan och behovet av samlade resurser för kollektiva insatser som samordnas organisatoriskt på nationell och/eller på regional nivå, t ex för fortbildning och framtagandet av digitala pedagogiska resurser. Studieförbunden ser också behov av förstärkta resurser för digital utveckling, men vill i första hand att varje studieförbund själv avgör hur dessa används.
7. Det finns allmänt en önskan om att **statsbidragssystemen för studieförbund och folkhögskolor ska främja en digitalisering av folkbildningsverksamheten**. En ”normalisering” av digital verksamhet och en ökad begreppsmässig tydlighet efterlyses.

Innehåll

Rådslag 2014 – bakgrund	5
Utvärderingen ”Folkbildningens arbete med flexibelt lärande och digital delaktighet”	7
Rådslag 2014 – syfte, genomförande och resultat	9
Digitalt kompetenslyft	10
Behovsanpassat tekniklyft	10
Långsiktig planering och eget ansvar	10
Kunskaps- och erfarenhetsutbyte	11
Gemensamma mänskliga och materiella resurser – olika syn på Folkbildningsnätet	11
Ekonomiska resurser	11
Statsbidragssystemen ska främja digitalisering	12

Rådslag 2014 – bakgrund

Regeringen har från 2009 och framåt gett Folkbildningsrådet i uppdrag att ”inom ramen för Folkbildningsnätet, tillsammans med andra lämpliga åtgärder, göra särskilda insatser” för digital delaktighet, flexibelt lärande och flexibla former för nätpedagogik vid folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet fick detta uppdrag angivet i regeringens riktlinjer efter nedläggningen av den statliga myndigheten Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) 2008. 8 mkr följde med överflyttningen av uppdraget och ingår i folkbildningsanslaget. Folkbildningsrådets styrelse har årligen fattat beslut om fördelningen av dessa medel, för närvarande 8,5 mkr, som främst använts för projekt i folkhögskolor och studieförbund, fortbildningsinsatser samt utveckling av Folkbildningsnätet.

Folkbildningsrådets styrelse beslutade 2012 om en bred genomlysning av Folkbildningsrådets främjandeinsatser kring flexibelt lärande och nätpedagogik i folkhögskolor och studieförbund. En utvärdering genomfördes under 2013 som underlag för Folkbildningsrådets ställningstaganden.

I det gemensamma folkbildningspolitiska dokumentet *Folkbildningens Vägval & Vilja* beskrivs hur digitaliseringen genomsyrar alla samhällssektorer. Digital delaktighet blir alltmer en förutsättning för att kunna utöva medborgarskapet. Digitalt utanförskap innebär därmed i allt högre grad också ett samhälleligt utanförskap. *Att demokratisera digitaliseringen är*

en uppgift i paritet med den när befolkningen skulle lära sig att läsa och skriva (Folkbildningens Vägval & Vilja, sid 27). Både folkhögskolor och studieförbund lyfter i Folkbildningens Vägval & Vilja fram digital delaktighet som en prioriterad folkbildningsuppgift.

Drygt en miljon svenskar använder aldrig eller sällan internet och e-tjänster (2013). 40 procent i befolkningen (12 år och uppåt) känner sig bara lite eller inte alls delaktiga i det nya informations-samhället. Kampanjen Digidel, som avslutades 2013, har haft som övergripande mål att öka den digitala delaktigheten genom insatser från bland andra folkbildningsorganisationer och bibliotek, ibland också i samverkan. Digidel utgör idag ett nätverk av intressenter på nationell och regional nivå.

En annan aspekt av digitaliseringen är att den digitala tekniken erbjuder nya pedagogiska och metodiska möjligheter för folkbildningsarbetet: *Folkbildningen vill gå i spetsen för att utveckla nya lärformer och en modern pedagogik som tar den nya tekniken tillvara. (Folkbildningens Vägval & Vilja, sid 28).*

Resultaten från den internationella undersökningen av vuxnas färdigheter (PIAAC), som presenterades i oktober 2013, speglar det faktum att digitala färdigheter blivit allt mer nödvändiga i samhället. Undersökningen, som samordnats av OECD, redovisar tre grundläggande förmågor: att läsa, räkna och lösa

problem med hjälp av it/dator. Sverige ligger över genomsnittet för de deltagande länderna i läsning och räkning och högst när det gäller andelen personer i befolkningen 16-65 år med goda kunskaper i att lösa problem via it/dator.

I tidigare folkbildningspropositioner har förväntningar framförts på folkbildningens insatser i relation till den digitala utvecklingen. Folkbildningens roll för digital delaktighet och flexibla lärförmer behandlades i ett särskilt avsnitt i propositionen Lära, växa, förändra (2005/06:192). I propositionen Allas kunskap – allas bildning (2013/14:172) behandlas inte digitaliseringen explicit. Området återfinns emellertid i regeringens Digitala agenda för Sverige (2011), som Folkbildningsrådet undertecknat.

Folkbildningsrådet har under lång tid haft en främjanderoll i förhållande till den pedagogiska it-användningen i folkbildningens organisationer. Folkbildningsrådet blev 1996 huvudman för Folkbildningsnätet efter beslut att anta erbjudandet från regeringen via den statliga Distansutbildningskommittén (DUKOM) om projektstöd till etablering och drift av ett gemensamt elektroniskt nätverk för folkhögskolor och studieförbund, Folkbildningsnätet. Folkbildningsnätet, som helt finansierades med särskilda statliga projektmedel fram till 2002, utgjorde hemvist och nav för den projektverksamhet med distansmetoder i folkhögskolor och studieförbund som inleddes 1995 och därefter obrutet pågått i olika former och i olika omfattning till dags dato.

Folkbildningsrådet och dess medlemmar hade i ett s.k. planeringsråd formellt inflytande över fördelningen av projektmedel till folkbildningen när de statliga myndigheterna (Distansutbildningsmyndigheten och därefter CFL) hanterade uppdraget. Folkbildningsnätet blev från 2002 ett medlemsuppdrag inom Folkbildningsrådet på begäran av alla tre medlemmarna, och driften av nätet kom därefter att finansieras från folkbildningsanslaget.

Utvecklingsarbetet kring Folkbildningsnätet fick fortsatt projektfinansiering.

I enlighet med organisationsbeslutet för Folkbildningsrådet 2013 överflyttades huvudmannskapet för Folkbildningsnätet till medlemmarna. Från 1 juli 2014 är den nybildade organisationen Folkhögskolornas Serviceorganisation (FSO) ansvarig för drift och utveckling av Folkbildningsnätet.

Statliga bidrag till lärande med IT-stöd i studieförbund och folkhögskolor under perioden 1995-2014 uppgår totalt till ca 270 miljoner kr.

Introduktionen av statligt projektstöd för utveckling av distansmetoder inom folkbildningen – liksom inom det formella utbildningssystemet – sammanföll med det publika genombrottet för internet i mitten av 1990-talet. Åren därefter har inneburit en snabb och genomgripande förändring av samhället där den digitala tekniken varit en viktig drivkraft. Folkbildningsrådets styrelse tillsatte 1999 en IT-strategisk beredningsgrupp för att ta ett samlat grepp om folkbildningens förutsättningar att använda ny informationsteknik och för att påverka arbetet inom området på nationell nivå. Gruppen arbetade fram till 2004. Folkbildningsrådets styrelse antog ett IT-strategiskt dokument där fyra områden lyftes fram som centrala för folkbildningen på IT-området:

- – demokrati
- – vuxnas lärande
- – tillgänglighet
- – tillgång till IT.

Dessa aspekter ifråga om folkbildning och IT har fortsatt relevans och har snarare fått ökad betydelse i takt med digitaliseringens allt starkare genomslag i alla sektorer av samhället.

Folkbildningsrådet har i statsbidragsreglerna för folkhögskolor och studieförbund ända sedan 1990-talet jämställt redovisning av kurs eller studiecirkel som genomförts helt eller delvis på distans med motsvarande verksamhet utan

distansinslag. Valet att genomföra distansverksamhet eller inte har därmed varit ekonomiskt neutralt i relation till statsbidraget. Det har heller inte funnits krav i bidragsreglerna att folkhögskolor och studieförbund ska erbjuda flexibelt lärande/distansstudier. För folkhögskolorna finns emellertid från och med 2013 som ett av statsbidragsvillkoren att en folkhögskola ska erbjuda olika lärformer. För studieförbunden finns inget sådant krav i nuvarande statsbidragsvillkor.

Att digitaliseringen är en strategisk faktor för hela utbildningsområdet framstår tydligt i det meddelande EU-kommissionen lade fram i oktober 2013 med rubriken *”Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new Technologies and Open Educational Resources”*. Kommissionen efterlyser en strategisk satsning i hela EU för ökad användning av digitala resurser inom utbildning på alla nivåer. Den digitala förmågan måste höjas hos institutioner, lärare och studerande. I meddelandet pekar man på digitaliseringens möjligheter när det gäller att ge fler människor tillgång till lärande genom öppna lärresurser på nätet. Nätet ökar också förutsättningarna för samarbete mellan institutioner, lärare och studerande. Kommissionen kommer under 2015 att etablera en elektronisk plattform, EPAL, för samarbete kring vuxnas lärande i Europa. Icke-formellt och informellt lärande via nätet ökar enligt kommissionen i omfattning och får ökad betydelse för att höja den digitala kompetensen i befolkningen. Kommissionen pekar på att verktyg för validering av icke-formellt och informellt lärande behöver utvecklas.

Utvärderingen ”Folkbildningens arbete med flexibelt lärande och digital delaktighet”

Folkbildningsrådet har sedan 2002 fram till idag genomfört tio utvärderingar om folkbildning och IT, särskilt flexibla studier, ur olika synvinklar. Även Folkbildningsnätet har tidigare utvärderats.

Den aktuella utvärderingen år 2013, som genomfördes av forskare vid Umeå universitet, bygger vidare på och refererar till tidigare rapporter. I utvärderingsrapporten belyses frågor om projektverksamhetens relation till och effekter på organisationernas verksamhetsutveckling samt hur strukturella aspekter, t ex statsbidragssystemens utformning och lärar-/cirkelledarutbildningar, stimulerar respektive motverkar användningen av digitala verktyg i verksamheten.

Utvärderaren gör följande bedömning:

”Resultaten visar att användningen av flexibelt lärande har ökat inom svensk folkbildning jämfört med situationen 2003 och 2006 (Landström, 2004; Mellberg, 2007) men att volymen av flexibelt lärande fortfarande är mycket liten inom svensk folkbildning. Generellt används inte flexibelt lärande på ett systematiskt sätt i studieförbundens cirklar och folkhögskolornas kurser. Det finns dock undantag där verksamheten bygger ett långsiktigt förändrings- och utvecklingsarbete. Jämfört med tidigare studier är det fortfarande så att det är en högre användning av flexibelt lärande inom folkhögskolevärlden än inom studieförbunden. Det är en rik flora av digitala resurser som används i undervisning och administration inom folkbildningen, såväl de som finns inom som utanför Folkbildningsnätet. Det råder stora skillnader i användning av IKT mellan olika folkhögskolor och studieförbundsavdelningar. Det har genomförts många lyckade utvecklingsprojekt de senaste åren men dessa har inte i någon större utsträckning lett till verksamhetsförändringar. Vi kan konstatera att det inte finns någon enkel förklaring till varför utvecklingen av flexibelt lärande inom folkbildningen har gått relativt långsamt och till skillnaden i användning av flexibelt lärande mellan folkhögskolor och studieförbund.”

Några statistiska data från utvärderingen kring deltagandet i flexibla kurser och cirklar, med en jämförelse mellan 2002 och 2012.

Folkhögskola:

År 2002 studerade 4,3 procent av folkhögskolans deltagare på distans, 1 141 deltagare.

År 2012 studerade 16,9 procent av deltagarna på distans, 4 771 deltagare.

Ökningen är störst på Särskild kurs. Två av tre folkhögskolor (99 av 150) erbjuder idag distansstudier.

Studieförbund:

År 2002 registrerades 1 280 deltagare i distanscirklar, vilket utgjorde 0,05 procent av totala antalet cirkeldeltagare (2 597 518). År 2012 registrerades 5 408 deltagare i distanscirklar, vilket utgjorde 0,31 procent av totala antalet cirkeldeltagare (1 747 094).

Alla studieförbunden erbjuder studiecirklar på distans, men det är som framgår en mycket liten andel av verksamheten.

Det finns dock begränsningar i att använda kurser respektive cirklar på distans som enda mått på digital utvecklingsnivå. Ett starkt motiv för att erbjuda flexibla studieformer är att flexibilitet i tid

och rum för vissa grupper är en förutsättning för att de ska kunna delta i en kurs eller cirkel. Flexibla studiemöjligheter ger alltså fler människor tillgång till folkbildningens utbud.

Men omfattningen av distansverksamhet är inte den enda variabeln som belyser digital pedagogisk utveckling i en organisation. Insatser i studieförbund och folkhögskolor för att öka den digitala delaktigheten får allt större betydelse. Denna strävan står inte i motsättning till flexibla studier, men har delvis andra utgångspunkter. Digitalt relaterad verksamhet utan distansinslag t ex med it-ovana deltagare vid en allmän kurs på folkhögskola eller i en släktforskningscirkel rapporteras inte som IT-relaterad aktivitet så som sker vid distansstudier. Denna typ av information kan dock till viss del erhållas i deltagarundersökningar som Folkbildningsrådet gör. Tidigare skarpa gränser mellan när- och distansverksamhet håller på att lösas upp. Förutsättningarna för att erbjuda kurser och cirklar med allt från noll till hundra procent av verksamheten via nätet, baserat på deltagarnas behov, ökar i takt med ökad kompetens hos ledare och deltagare.

Rådslag 2014 – syfte, genomförande och resultat

Folkbildningsrådets styrelse beslutade i december 2013 att initiera rådslag i folkbildningen under 2014 i syfte att stärka den långsiktiga digitala utvecklingen i folkhögskolor och studieförbund.

Rådslaget finansierades genom att 4,5 mkr ur folkbildningsanslaget avsattes för ändamålet av de medel som avsatts för utveckling av arbetet med digital delaktighet och flexibelt lärande i folkbildningen, totalt 8,5 miljoner kr. Medlen har framför allt använts till insatser av 20 resurspersoner i folkhögskolor och studieförbund. Resterande medel har använts för att stödja fortbildning m m, stöd till utveckling av Folkbildningsnätet och till kansliets kostnader.

Rådslag 2014 syftar till att

- identifiera och undanröja hinder för folkbildningens arbete med digital delaktighet och flexibelt lärande,
- stimulera strategisk planering för digital utveckling i folkbildningsorganisationerna samt
- ge underlag för kommande beslut i Folkbildningsrådet ifråga om översyn av statsbidragsvillkor samt stödformer för digital utveckling i folkbildningen.

Resurspersoner i varje studieförbund och i tio folkhögskoleregioner har utsetts i samråd med medlemmarna med uppdrag att samordna arbetet. Fysiska och digitala rådslagsaktiviteter har genomförts utifrån SWOT-analyser (styrkor, svagheter, möjligheter, hot). Resurspersonerna har

rapporterat de viktigaste resultaten från rådslagen utifrån ett frågeformulär som fokuserat på följande tre områden:

- arbetet för digital delaktighet
- pedagogisk utveckling med stöd av ny teknik
- statsbidragsvillkor och digital utveckling inklusive behov av stöd

En nationell rådslagskonferens genomfördes i Stockholm den 20 november med cirka 160 deltagare. Konferensen innehöll omvärldsblick ur ett regionalt, nationellt och EU-politiskt perspektiv samt summering och fördjupad diskussion kring rådslagens teman. En avslutande träff med resurspersonerna genomfördes följande dag i syfte att samla och analysera synpunkterna från gruppamtalen på konferensen som komplettering till de inlämnade rapporterna.

De dominerande synpunkterna ifråga om digital utveckling i folkbildningen kan utifrån insända rapporter från rådslagen i studieförbund och folkhögskolor sammanfattas enligt följande:

- Digitalt kompetenslyft
- Behovsanpassat tekniklyft
- Långsiktig planering och eget ansvar
- Kunskaps- och erfarenhetsutbyte
- Gemensamma mänskliga och materiella resurser – olika syn på Folkbildningsnätet
- Ekonomiska resurser
- Statsbidragssystemen ska främja digitalisering

Digitalt kompetenslyft

Digitalt kompetenslyft för verksamma i studieförbund och folkhögskolor är det mest genomgående behovet som lyfts fram i rapporterna från både studieförbund och folkhögskolor. Det är fråga om ett flertal olika åtgärder och former för fortbildning inom ramen för ett kompetenslyft. Trygghet i en pedagogisk roll som innefattar digitala verktyg framstår som grundläggande. Bland olika behov som nämns finns bland annat: generell digital kompetens hos all personal, generell och specifik nätpedagogisk kompetens, implementering av digitala verktyg i närkurser/cirklar, förmåga att möta särskilda behov hos vissa målgrupper, t ex deltagare med olika funktionsnedsättningar, särskilda spetsutbildningar nämns också. Insatserna bör utifrån en behovsanalys och prioritering riktas till olika målgrupper i verksamheten med utgångspunkt i organisationens strategiska verksamhetsplanering. Det är fråga om fortbildning i flexibla pedagogiska former och med varierande tidsåtgång. Självtudiematerial via Folkbildningsnätet föreslås också tas fram som komplement.

Digitaliseringskommissionen har 2014 i ett delbetänkande föreslagit ett digitalt kompetenslyft för lärare och skolledare i det offentliga skolväsendet. Folkbildningsrådet har i remissvar påtalat motsvarande behov för verksamma i folkhögskolor och studieförbund.

Behovsanpassat tekniklyft

Den tekniska infrastrukturen både ifråga om utrustning och nätkapacitet varierar inom folkhögskolor och studieförbund och utgör ibland ett hinder för den pedagogiska utvecklingen. Det påtalas hur viktigt det är att tekniken faktiskt fungerar för cirkelledaren eller läraren. Bland studieförbunden diskuteras behovet av att ha tillgång till internet av god kapacitet och övrig infrastruktur i alla lokaler i kombination med tekniktrygga ledare. För att nå grupper utanför

tätorterna krävs en kraftfull utbyggnad av bredband på landsbygden och mindre orter. Bredbandsbehovet aktualiseras också av folkhögskolor.

Det framhålls att teknikinköp ska baseras på behovsanalys i organisationen utifrån en IT-strategi och att det finns tillgång till god teknisk kompetens vid beslut som inköp av utrustning och internetanslutning. Bland folkhögskolorna diskuteras möjligheten att Folkhögskolornas Serviceorganisation kan ställa teknisk kompetens och support till skolornas förfogande och även kunna svara för gemensam upphandling av teknik.

Långsiktig planering och eget ansvar

Behovet av att folkbildningsorganisationerna tar fram långsiktiga och hållbara planer och satsningar för digital verksamhetsutveckling kopplat till folkbildningsuppdraget framhålls. Ledningarnas roll att genom prioriteringar skapa förutsättningar för både planering och genomförande lyfts fram. Från flera organisationer uttrycks självkritik för brister ifråga om detta. Några exempel är avsaknaden av nätpedagogik i cirkelledarutbildningar, både egna och studieförbundsgemensamma, liksom olösta problem med att korrekt kunna rapportera distanscirklar i det egna rapporteringssystemet. Samtidigt nämns det särskilt bland studieförbunden att rådslagsaktiviteterna har stimulerat och kopplats samman med en intern strategisk utvecklings- och planeringsprocess som involverar ledningsnivån.

Bland folkhögskolorna betonas också betydelsen av deltagande från ledningsnivån. Den särskilda rektorsfortbildningen 2.0 om digital utveckling och flexibelt lärande framhålls som ett framgångsrikt exempel på att kunskapshöjning hos rektorer ökar förutsättningarna för ett aktivt ledarskap för digital och pedagogisk utveckling i folkhögskolan. Samtidigt finns det folkhögskolor

som inte alls deltagit i rådslaget med tidsbrist som orsak.

Kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Det finns en insikt både bland folkhögskolor och studieförbund att det nätpedagogiska kunskaps- och erfarenhetsutbytet behöver öka. Efter många år av pedagogiskt utvecklingsarbete finns personer med både generell och specifik kompetens och erfarenheter som kan vara strategiskt värdefulla också utanför den egna folkhögskolan eller studieförbunds enheten. Bland studieförbunden ligger tonvikten på att i första hand finna organisationsformer för detta utbyte inom det egna förbundet. Bland folkhögskolorna lyfts samarbetet mellan skolorna fram för att möjliggöra samverkan både på nationell och regional nivå. Tanken att vissa skolor kan gå före och vara en resurs för andra finns med i svaren. Möjligheten att organisera detta genom att utse särskilda nätpedagogiska mentorer/resurspersoner nämns.

Gemensamma mänskliga och materiella resurser – olika syn på Folkbildningsnätet

Behovet av att ta tillvara gemensamma mänskliga och materiella resurser i form av t ex resurspersoner/ mentorer och digitala pedagogiska kunskapsbanker och verktyg betonas starkast bland folkhögskolorna och sätts ofta i relation till Folkbildningsnätet. Det finns en tydlig skillnad mellan folkhögskolor och studieförbund i synen på Folkbildningsnätet.

Folkbildningsnätet har från 2002 till 1 juli 2014 varit ett gemensamt medlemsuppdrag till Folkbildningsrådet från Folkbildningsförbundet, RIO och SKL. Folkbildningsnätet har under den perioden byggt upp en pedagogisk resursbank som både består av pedagogiskt material, inklusive UR:s program och olika nätpedagogiska verktyg samt nåttidningen re: flex. Folkbildningsnätet med ca 30 000 användare, främst på folkhögskolor, har FirstClass som kommunikationsplattform.

Ansvaret för drift och utveckling av Folkbildningsnätet ligger sedan 1 juli 2014 hos Folkhögskolornas Serviceorganisation (FSO). Uppslutningen bakom Folkbildningsnätet som gemensam pedagogisk mötesplats förefaller vara stark inom folkhögskolan, även om flera uttrycker kritik mot programmet FirstClass som pedagogiskt verktyg och efterlyser alternativ.

Studieförbunden ser inte Folkbildningsnätet som ett alternativ. Särskilt FirstClass nämns i negativa ordalag. Studieförbunden betonar i stället insatser för digital utveckling inom det egna förbundet, t ex i fråga om metoder och material, vissa förordar skapandet av någon form av kunskapsbank och mötesplatser i samarbete mellan studieförbund. Grunden till att studieförbunden avvisar de pedagogiska resurserna på Folkbildningsnätet framgår inte, men är ett faktum.

Flera studieförbund pekar på samarbete med föreningar och medlemsorganisationer som en framgångsfaktor. Digidel-samarbetet nämns som modell för samverkan med organisationer utanför folkbildningen.

Ekonomiska resurser

Det finns förväntningar på förstärkt ekonomiskt stöd via statsbidraget för att få fram resurser till de satsningar man vill göra. Vissa pekar även på möjligheten att söka EU-medel. I folkhögskolornas fall betonas både behovet av resurser för den enskilda skolans digitala utveckling och att det finns samlade resurser för kollektiva insatser som samordnas organisatoriskt på nationell och ibland på regional nivå, t ex för fortbildning och för utveckling av digitala pedagogiska resurser.

Studieförbunden ser också behov av förstärkta resurser för t ex metod- och materialutveckling, men vill i första hand att resurser för detta tillförs varje studieförbund som själv avgör hur medlen används. Resursproblematiken aktualiseras även bland studieförbunden kopplat till att

verksamhetsformer som Annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram, som kan inbegripa nyskapande arbetsformer, t ex drop-in-verksamhet eller uppsökande verksamhet, ger lägre ersättning än studiecirkeln. Några förbund efterlyser en ny verksamhetsform.

Statsbidragssystemen ska främja digitalisering

Det finns allmänt en önskan om att statsbidragssystemen för studieförbund och folkhögskolor ska främja en digitalisering av folkbildningsverksamheten. Det finns ingen

samsyn kring huruvida det i statsbidragsvillkoren ska finnas tvingande moment kopplat till digital verksamhet, t ex att verksamheten ska innehålla en viss andel distanskurser eller distanscirklar för att fullt statsbidrag ska utgå. Däremot är det tydligt att man allmänt vill se en ”normalisering” av digital verksamhet, där digital folkbildning inte betraktas som en ”avvikelse” utan som en självklarhet i dagens digitala samhälle. Det finns också en önskan om en ökad begreppsmässig tydlighet ifråga om begrepp som digital delaktighet och flexibla lärformer.

Folkbildningsrådet

Box 38074, 100 64 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se

[facebook.com/folkbildning](https://www.facebook.com/folkbildning)

twitter.com/folkbildning